

ДУАЛЬНА ОСВІТА: ПЕРСПЕКТИВА МАЙБУТНЬОГО

Дмитро Олійник, Вячеслав Курепін

Миколаївський національний аграрний університет

Миколаїв, Україна

***Анотація.** Практична підготовка здобувачів вищої освіти під тягарем трансформації ринкової економіки та збільшення попиту на послуги із здобуття освіти повинна змінюватися. Зміни, які потребують від вищої освіти повинні відповідати якісній практичній підготовки, після якої молодь на конкурентній основі була спроможна працювати на початкових посадах поруч з досвідченими фахівцями.*

***Ключові слова:** практична підготовка, вища освіта, конкурентна основа, сучасні вимоги, дуальна освіта.*

Трансформація ринкової економіки потребує від закладів вищої освіти підвищення якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до сучасних вимог ринку праці і потреб об'єктів господарювання. Такі вимоги може задовільнити відповідна форма організація освітнього процесу - дуальне навчання.

Дуальне навчання молоді, які здобувають вищу освіту повинно бути у взаємодії з об'єктами господарювання, організаціями, установами. Освітня діяльність закладів вищої освіти та об'єктів економіки повинна здійснюватися на основі соціального партнерства [1, с. 14]. Обидві сторони координують освітній процес, спільно розробляють робочі навчальні плани, програми індивідуального навчання студентів, здійснюють контроль за результатами навчання. Це симбіоз рівноправних партнерів, які мають спільну мету: сприяти підвищенню рівня практичної підготовки майбутніх фахівців, формування та розвиток у молоді фахових компетенцій [2, с. 739], які підвищують ефективність процес адаптації до фахової діяльності.

Така система підготовки професійних кадрів має свої переваги. Вони полягають у можливості відразу застосовувати теоретичні знання на практиці.

Паралельне навчання у закладах вищої освіти та на робочих місцях підприємств, установ та організацій дозволяють студентам набути певну кваліфікацію; ознайомитися з умовами праці на робочих місцях, на яких молоді фахівці будуть працювати [3, с. 2], з вимогами роботодавця до персоналу.

Така підготовка корисна для багатьох спеціальностей, зокрема фахівців з агроінженерії, з агрономії, з харчових технологій, з технології виробництва і переробки продукції тваринництва тощо. Але, потрібно зазначити, що за такою формою освіти можна готувати фахівців і інших професій, зокрема державних службовців, податківців, фахівців з обліку і оподаткування, з фінансів, банківської справи та страхування тощо.

В Університетах України дуальне навчання здійснюється двома системами. Це може бути групове або індивідуальне навчання. Групове виробниче навчання здобувачів вищої освіти на об'єктах господарювання може відбуватися відповідно до угоди чи договору, воно передбачене робочим навчальним планом та графіком освітнього процесу. Індивідуальне навчання за дуальною системою організується на конкурсній основі у межах замовлення окремими підприємствами, організаціями та закладами.

У світовій практиці здобуття освіти існують різні моделі дуальної освіти. Але ми виділяємо такі: із державним регулюванням, кооперативну та ринкову [4, с. 88]. Такі розвинені європейські держави, як Німеччина, Данія, Норвегія, Велика Британія, Франція, Польща, вже доволі довго використовують саме такі моделі. Довгострокова стратегія і розуміння необхідності покращення умов навчання та очікуваних результатів на державному рівні робить дуальну освіту ефективною не тільки для навчання, а для покращення показників економіки, процесу формування людського капіталу економіки, вирішенні багатьох глобальних проблем розвитку країни.

Не секрет, вирішення таких важливих проблем економіки відбувається саме завдяки запровадженню і поширенню дуальної освіти. Вона відходить від підходів, які були поширені у минулому сторіччі, характерними ознаками якого є стандартизація навчання, централізоване керування освітою, існування

кваліфікаційних ям, при яких виникали невідповідності у компетенціях випускників закладів вищої освіти займаним посадам.

Науковці-дослідники визнають, що сучасний освітній процес, при якому формуються професійні якості має розбіжності щодо потреб вітчизняного ринку праці. Формально, ми маємо занадто багато кваліфікованої робочої сили з дипломами про закінчення закладів вищої освіти, але їх знання недостатні на професійному рівні та непотрібні на ринку праці [5, с. 98]. На жаль високий рівень формальної освіти не трансформується у високий рівень сучасних знань і практичних навичок майбутніх фахівців з дипломами про вищу освіту. Деякі вітчизняні роботодавці неохоче коригують свої запити на ринку праці щодо заохочення висококваліфікованих робітників.

Молоді треба зрозуміти, близько той час, коли держава жодної гривні з платників податків не буде витратити на підготовку фахівців, які не будуть працювати за фахом. Будь де, будь як, та вчиться на кого хочеш можна буде вчитися тільки за власні кошти. Твоя особиста справа, знадобляться такі знання та навички у майбутньому чи ні.

Сьогодні ми маємо проблеми: працевлаштування за фахом майбутніх випускників закладів вищої освіти відбувається скоріше за виключенням ніж за закономірністю; кошти, які у незначній частці виділяються на підготовку нових кадрів витрачаються неефективно. Додавимо активну вимушену/невимушену міграцію робочої сили, особливо серед молоді, до держав Європи та світу. Країна виділяє значні обсяги державного замовлення за кошти вітчизняних платників податків на підготовку молодих кадрів [6, с. 20], а підготовлені кадри їдуть на заробітки в інші держави. Очікуваних результатів від витрачених коштів на підготовку фахівця економіка не отримує.

Підсумовуючи, зазначимо, що імплементація та масштабування дуальної освіти в Україні відкриває перспективи для молоді. Навчайсь на дуальній формі навчання здобувачі освіти застосовують теоретичні знання одразу на практиці, а практика, в свою чергу, спонукає до більш глибокого вивчення теорії.

Все більше закладів вищої освіти адаптують свій освітній процес до вимог роботодавців, які із задоволенням приймати участь в розробках освітньо-професійних програм підготовки фахівців, робочих навчальних програм. При адаптованих теоретичних курсах майбутні фахівці мають можливість отримати перший практичний досвід роботи, усвідомити, чи є обрана професія правильним вибором [7, с. 98].

Таким чином, дуальна освіта дозволяє економити кошти платників податків, створювати нові робочі місця, змінювати не тільки ринок праці, але і допомагає реформувати освіту, мотивує молодь вчитись і працювати за обраним фахом в своїй країні.

Література

1. Бацуровська, І. В., Доценко, Н. А., Курепін, В. М. Особливості проектування освітнього середовища для майбутніх фахівців аграрної галузі. *Цифрова трансформація професійної підготовки фахівців в умовах застосування SMART- освітніх технологій: стан, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Харків, 29-30 листопада 2023 р.) / за заг. ред.: В. М. Нагаєва, Ю. М. Сагачко, О. В. Грідіна. Харків : Комунальне підприємство «Міська друкарня», 2023. С. 11-16. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15906>. (дата звернення 16.02.2024)
2. Іваненко, В. С. Цінності та запити сучасної молоді: життєві пріоритети української молоді. *Покоління незалежності: ціннісні орієнтири і перспективи* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів та магістрантів, м. Костанай, 30 березня 2021р. Костанай : Костанайський регіональний університет імені А. Байтурсінова, 2021. С. 737-741. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9255>. (дата звернення 16.02.2024)
3. Batsurovska, I., Kurepin, V. The Impact of the War in Ukraine on the Study Results at an Agricultural University. *Tréma*. 2023. № 60.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15314>. (дата звернення 16.02.2024)

4. Гуменний, М. В. Професійне навчання запорука підвищення конкурентоспроможності персоналу на ринку праці. *Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України: 32-ї студентської науково-теоретичної конференції*, 18-20 березня 2020 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 87-90. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7026>. (дата звернення 16.02.2024)

5. Іваненко, В. С., Курепін, В. М. Управління професійними ризиками на вітчизняних підприємствах / *Проблеми та перспективи розвитку охорони праці* : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 12 травня 2022 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 97-99. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11713>. (дата звернення 16.02.2024)

6. Batsurovska, I., Dotsenko, N. Challenges and prospects of education in times of armed conflict. *Learning and Teaching: After War and in Peacetime* : materials of the II international scientific and practical conference, Kharkiv, Ukraine, November 10, 2023 / H.S. Frying pans of the Kharkiv National Pedagogical University ; ed. I. Kostikova. Kharkiv, 2023. P. 19-20. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15845>. (дата звернення 16.02.2024)

7. Веліховська, А. Б., Літвінчук, С. Б., Курепін, В. М. Мережеві технології формування професійних якостей майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи. *Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти* : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 9 червня 2020 року Київ : Національний авіаційний університет, 2020. С 47-54. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7903>. (дата звернення 16.02.2024)